

Til

Uddannelses- og Forskningsstyrelsen

Institut for Sprog, Kultur,
Historie og Kommunikation

Hørings svar

Hermed fremsendes høringssvar vedr. *Høring over udkast til ny bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen* på vegne af Center for Sprog og Læring, Syddansk Universitet.

6. marts 2023

Vi finder forslaget om at indføre *Dansk som andetsprog* (5 ECTS) som en del af den obligatoriske grundfaglighed for alle studerende på læreruddannelsen positivt, lige som vi finder det positivt at der fortsat er fokus på læsning og læsevanskeligheder i danskfaget.

LK

kjarbak@sdu.dk
T +4565503083
M +4524984111

Problemstilling (kort)

Det er meget bekymrende at **sprogudvikling** og **sprogvankeigheder** ikke indgår i forslaget til ny bekendtgørelse for læreruddannelsen, da det kan betyde at elever med sprogvankeigheder ikke opspores og ikke får den rette hjælp og støtte i tide.

Ubehandlede sprogvankeigheder kan påvirke elevernes udvikling og føre til mistrivsel, indlæringsvankeigheder, læsevanskeligheder, skolevægring og afbrudt skolegang, og på længere sigt til angst, depression, manglende uddannelse, arbejdsløshed og kriminalitet.

Det er derfor vigtigt at folkeskolelærere har det nødvendige fokus, den nødvendige viden og de nødvendige kompetencer til dels at opspore elever med (risiko for at have/udvikle) sprogvankeigheder og dels at sikre at elever med sprogvankeigheder tilbydes den rette hjælp og støtte så tidligt som muligt.

Anbefaling (kort)

Sprogudvikling og sprogvankeigheder bør som minimum indgå i fagene *Dansk 1. til 6. klassetrin* (50 ECTS) og *Dansk 4. til 10. klassetrin* (50 ECTS).

Betydningen af sprog

Sprog er afgørende for at vi kan forstå andre mennesker, for at vi kan udtrykke vores behov, ønsker, tanker og følelser og for at vi kan indgå i sociale relationer. Sprog bidrager til vores kognitive og personlige udvikling samt til udvikling af sociale kompetencer. Sprog er fundamentet for læsetilgængelsen og derfor afgørende for at lære at læse

og skrive, tilegne sig ny viden og følge undervisningen i skolen. Derfor bør sprog, sprogudvikling og sprogvanskeligheder være en grundlæggende del af lærerstuderendes undervisning og uddannelse.

Sprogligt udsatte elever i den danske folkeskole

Ca. 8 pct. af alle elever har en **udviklingsmæssig sprogforstyrrelse ('Developmental Language Disorder, DLD')** (Norbury m.fl. 2016). Det svarer til at ca. 2 elever i hver folkeskoleklasse har en medfødt forstyrrelse der betyder vedvarende vanskeligheder med at tilegne sig, forstå og/eller bruge sprog. DLD påvirker alle elevens sprog og dermed også elevens læse- og skrivetilegnelse samt indlæring i alle fag. DLD forsvinder ikke af sig selv, og det er derfor afgørende for disse elevers udvikling, trivsel, skolegang og fremtidsmuligheder at lærerne har det nødvendige fokus, den nødvendige viden og de nødvendige kompetencer til dels at opspore elever med (risiko for at have) DLD, henvise eleverne til nærmere logopædisk udredning og intervention (typisk i regi af Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, PPR), samarbejde med elevens forældre, PPR og evt. andre ressourcepersoner om at understøtte den logopædiske indsats omkring barnet samt sikre elevernes deltagelsesmuligheder og læring i forbindelse med skolens undervisning.

ca. 2 pct. af alle elever har en **sprogforstyrrelse associeret med en neuroudviklingsforstyrrelse** (fx autismespektrumforstyrrelse) (Norbury m.fl. 2016). Det er ligeledes afgørende for disse elevers udvikling, trivsel, skolegang og fremtidsmuligheder at lærerne har den nødvendige viden og de nødvendige kompetencer til at understøtte sprogindsatsen omkring disse elever samt sikre elevernes deltagelsesmuligheder og læring i forbindelse med skolens undervisning (Bishop m.fl. 2017).

Et ukendt antal elever er **forsinkede i deres (dansk)sproglige udvikling** fordi de ikke har fået tilstrækkelige (dansk)sproglige erfaringer. Særlige risikogrupper er elever fra familier med lav socioøkonomisk baggrund, elever fra udsatte familier og elever med minoritetsproglig og/eller minoritetskulturel baggrund (Gathercole 2016, Højten m.fl. 2019). Også for disse elevers udvikling, trivsel, skolegang og fremtidsmuligheder, er det afgørende at lærerne har det nødvendige fokus, den nødvendige viden og de nødvendige kompetencer til dels at opspore eleverne, dels at igangsætte og gennemføre den rette sprogindsats og dels at sikre elevernes deltagelsesmuligheder og læring i forbindelse med skolens undervisning.

Mange elever med sprogvanskeligheder bruger forskellige **camouflagestrategier** for at skjule deres udfordringer. Ved at camouflage deres vanskeligheder får eleverne en følelse af at passe ind i sociale situationer, og de kan undgå at komme i problemer, fx i skolen hvor det at der er meget de ikke forstår, kan virke som om de ikke lytter. Det kan betyde at elevens sprogvanskeligheder ikke bliver opdaget fordi eleven udadtil virker til at være med (Hobson & Lee 2022). Camouflagestrategierne hjælper eleven til at fungere i hverdagen, men de kan samtidig resultere i forsinket opsporing af eleven og dermed forsinket henvisning til logopæd (Hobson & Lee 2022).

Konsekvenser

Svage sprogkompetencer kan have alvorlige konsekvenser bl.a. for elevens:

- kognitive og sociale udvikling
- sprogforståelse, herunder evne til at forstå beskeder
- evne til at lære at læse og skrive samt evne til at lære nye ting i alle fag
- læseforståelse, herunder evne til at forstå tekstopgaver i fx matematik og natur/teknik
- mulighed for deltagelse i fritidsaktiviteter (fx musikundervisning og fodboldtræning) og i aktiviteter med kammerater
- mentale overskud fordi hun/han er på konstant overarbejde for at kompensere for sine vanskeligheder
- selvværd og selvtillid
- trivsel, for nogle elever kan det føre til decideret skolevægring

På længere sigt kan ubehandlede sprogvanskeligheder få kritiske konsekvenser som bl.a. angst, depression, afbrudt skolegang, manglende uddannelse, arbejdsløshed og kriminalitet. Det er derfor afgørende at udfordringerne opdages så eleven så tidligt som muligt tilbydes den rette hjælp og støtte (Law m.fl. 2009).

Fejldiagnosticering

En opgørelse fra Børne- og Undervisningsministeriet (2022) viser at 12 pct. af 9. klasseeleverne i den danske folkeskole har dysleksi. Det er påfaldende da dysleksi kun har en prævalens på 8 pct. hos børn i skolealderen (Elbro 2023), og det tyder således på en høj grad af fejldiagnosticering af elever i den danske folkeskole.

Mange elever med DLD opfylder også kriterierne for dysleksi, men det er vigtigt at være opmærksom på at det er helt forskellige indsatser og understøttelse eleverne har brug for, afhængig af om de har DLD og/eller dysleksi (Snowling m.fl. 2020).

Anbefaling

Det er vores klare anbefaling at **sprogudvikling** og **sprogvanskeligheder** skrives ind i bekendtgørelsen for den nye læreruddannelse, som minimum i fagene *Dansk 1. til 6. klassetrin* (50 ECTS) og *Dansk 4. til 10. klassetrin* (50 ECTS).

Med venlig hilsen

Center for Sprog og Læring

Institut for Sprog, Kultur, Historie og Kommunikation
Syddansk Universitet

Teresa Cadierno

Teresa Cadierno

Professor, centerleder

Laila Kjærbaek

Laila Kjærbaek

Lektor, vicecenterleder

Referencer

- Bishop Bishop, D.V.M., M.J. Snowling, P.A. Thompson, T. Greenhalgh & the CATALISE-2 consortium (2017). Phase 2 of CATALISE: A multinational and multidisciplinary Delphi consensus study of problems with language development: Terminology. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry* 58(10), 1068-1080.
- Børne- og Undervisningsministeriet (2022). Næsten en ud af otte af eleverne i folkeskolens 9. klasse er ordblinde. [www.uvm.dk](https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2022/sep/221001-naesten-en-ud-af-otte-af-eleverne-i-folkeskolens-9--klasse-er-ordblinde). Tilgået her: <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2022/sep/221001-naesten-en-ud-af-otte-af-eleverne-i-folkeskolens-9--klasse-er-ordblinde> den 06.03.2023.
- Elbro, C. (2023). Dysleksi. www.sundhed.dk. Tilgået her: <https://www.sundhed.dk/borger/patienthaandbogen/boern/sygdomme/vaekst-og-udvikling/dysleksi/> den 06.03.2023.
- Gathercole, V.C.M. (2016). Factors moderating proficiency in bilingual speakers. I Nicoladis & Montanari (red.), *Bilingualism Across the Lifespan: Factors Moderating Language Proficiency*. American Psychological Association, 123-140.
- Hobson, H.M. & A. Lee (2022). Camouflaging in Developmental Language Disorder: The views of speech and language pathologists and parents. *Communication Disorder Quarterly*.
- Højen, A., D. Bleses, P. Jensen & P.S. Dale (2019). Patterns of educational achievement among groups of immigrant children in Denmark emerge already in preschool second-language and preliteracy skills. *Applied Psycholinguistics* 40(4), 853-875.
- Law, J., R. Rush, I. Schoon & S. Parsons (2009). Modeling developmental language difficulties from school entry into adulthood: Literacy, mental health, and employment outcomes. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research* 52(6), 1401-1416.
- Norbury, C.F., D. Gooch, C. Wray, G. Baird, T. Charman, E. Simonoff, G. Vamvakas & A. Pickles (2016). The impact of nonverbal ability on prevalence and clinical presentation of language disorder: evidence from a population study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 57(11), 1247-1257.
- Snowling, M.J., M.E. Hayiou-Thomas, H.M. Nash & C. Hulme (2020). Dyslexia and Developmental Language Disorder: Comorbid disorders with distinct effects on reading comprehension. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry* 61(6), 672-680.